

Any XX. Núm. 1011-Preu: 15 cènts, sense suplement 10-Barcelona 18 agost 1923

ENPATUFEI

VISITANT DON PAQUITO

—¡Psé, no vale nada! ¡En mi tierra los enanos son mucho más altos!

La rata pinyada

Heu's aquí un animaló tan amic de l'home com mal vist i perseguit d'aquest, per una funesta ignorància de molts, la qual és precis combatre.

Temps enllanats el desconeixement de la veritable naturalesa de la rata pinyada, rat penat o murissec—que amb tots aquests noms se l'anomena en terres de llengua catalana—era tan absolut, que se'l tenia per un ocell amb les ales de pell, malgrat la circumstància de no pondre ous i de posseir un sistema dentari complet. Per ocell, doncs, el prengueren Aristòtel, Plini i Scaliger, i per ocell fou tingut fins i a tant que, més avençades les ciències naturals, va ésser plaçat en el lloc que actualment ocupa i que és el que veritablement li correspon: el dels vertebrats mamífers.

La injustificada aversió contra de la rata pinyada és també no menys antiga: els hebreus el tenien com un animal impur, i durant l'edat mitjana, i encara ben entrats els temps moderns, va fer-se'l símbol de l'esperit malfic, imatge viva del dimoni.

Aquest malentès feia, i encara segueix fent, a la rata pinyada, objecte d'un tracte cruel, especialment per part de la gent camperola.

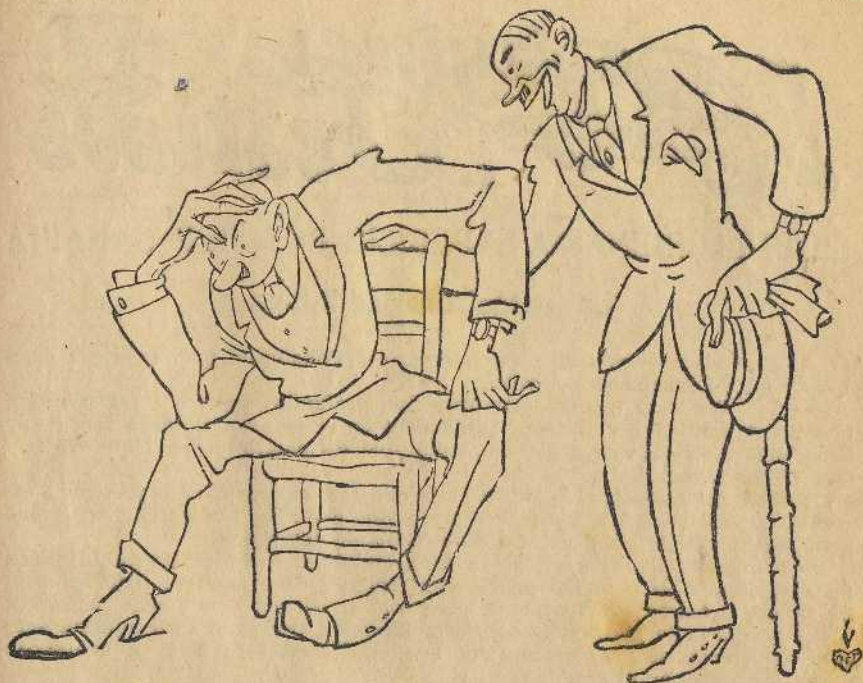
Bon punt capvespreja, i les rates pinyades ixen de llurs forats i esclètex, car llur aparell visual no està constituït per a resistir la plena llum, colles de gambirots, armats de llargues canyes, comencen la innoble persecució d'aquests animalons. Si aconsegueixen aturar-ne algun, ço que és cosa planera, car el vol llur és baix i totxo, no és desacostumat el clavar-lo a la paret i àdhuc el cremar-lo viu damunt les brases de la llar amb tal de sentir-lo «renegar», com diuen els brivalls.

Així paga la humanitat els bons serveis de la rata pinyada, un dels insectívors més actius, destructor de mosques i de moscardes, de mosquits i de tota llei d'insectes alats que destrueixen les collites i propaguen les malures entre els homes i els animals domèstics.

Res vol dir que la rata pinyada sigui lletja, inelegant i àdhuc, si tant es vol, fastigosa. car si manca de les gales naturals amb què altres bèsties complauen els nostres sentits, en canvi, les utilitats que ens proporciona són ben superiors a la de molts ocells de bell cant i de vistós plomatge i a la de moltes faristelles de pelatge fi i de moviments graciosos. Co que ne deixa d'ésser una bona compensació.

ABECÉ

El suplement d'EN PATUFET, corresponent al present número, publica el primer fullotó de la interessant novel·la d'En Josep M.ª Folch i Torres (segona part), L'INFANT DE LA DILIGENCIA. Amb aquest suplement es regala el conte complet «Brotet de maig», per Emili Planellas Canet

- Noi, ja fa tres mesos que no s'ha presentat ningú al despatx.
 —Vols creure'm a mi? Deixa d'exercir ja carrera d'advocat; dóna poc.
 —Ara que ja tenia un bufet tan maco...
 —Això rai, el mes que ve s'inaugura l'Exposició del Moble, porta-l'hi.

Els Pomells de Joventut

La festa dels Pomells de Moià i Castelltorsol

Es demà, diumenge, el dia assenyalat per a la gran festa dels Pomells de Moià i Castelltorsol, i l'entusiasme és xardorós en aquella comarca.

Hi concorreran nombroses representacions dels Pomells de Plegamans, Caldes, Sentmenat, Sabadell i altres, assistint-t'hi, com ja vàrem dir, el fundador de la institució.

Els programes són interessantíssims.

L'onze de setembre

Com cada any, el Directori dels Pomells de Joventut, presidit per en Josep M.ª Folch i Torres, acompanyat de tots els Pomells que ho desitgin, aniran a fer l'ofrena de rams al peu de l'estàtua de Rafel de Casanova, després d'haver oït missa de dos quarts de nou a l'església de Sant Pere de les Puelles.

Els Pomells de Joventut que en poseixin són pregats d'acudir-hi amb llurs banderes per tal d'acotar-les per tres vegades davant l'estàtua de l'immortal Conseller.

Pàgines Festives

L'EXTRAORDINARIA EXPEDICIÓ D'EN JEP GANÀPIA

La catàstrofe definitiva

QUAN els nostres amics varen arribar a Pakatània, ignoraven per complet l'existència del volcà.

Per això, no cal estranyar llur profunda sorpresa i terror quan, una nit, trobant-se dormint tranquil·lament en el manicomi, varen sentir que l'enrejolat vacilava, que el llit es movia, que les parets queien i que els sostres s'ensorraven.

Davant d'aquests indicis, no cal dir que tots es varen despertar molt esverats. Aquella terrible commoció no podia ésser la impressió impalpable d'un somni imaginari—com afirmà en Ganàpia tot seguit.

I ja estaven tots a punt de quedar esglaiats, quan es tranquil·litzaren instantàniament en recordar-se que eren boigs, i que, per tant, aquella commoció podia existir, evidentment, però sols en el seu enteniment pertorbat.

I de segur que haurien quedat completament tranquils amb aquesta senzilla explicació, si no hagués sigut que en Xanguet començà a queixar-se d'una forta coïssor al cap.

—Si tens coïssor, grata't-li aconsellà en Ganàpia, qui, com és sapigut, tenia recursos per tot.

En Xanguet es gratà, però bon punt posà mà a la closca es trobà que se li havia clavat el clau de ganxo que aguantava el llum de la cel·la.

Mentre en Spetek es registrava les butxaques de l'armilla per veure si trobava uncs estenalles, en Ganàpia exclamà:

—Aquest fet ens demostra que la commoció que havem sentit i la ruïna que estem veient amb els nostres propis ulls, no és una figuració del nostre seny pertorbat, sinó un fet real i evident.

Una nova commoció que va fer caure la tauleta de nit, amb tot el que hi havia dintre, vingué a corroborar l'afirmació d'en Ganàpia.

Allavors, donant-se compte que el terratrèmol era un veritable terratrèmol, el pànic més esgarriós s'emparà dels nostres amics i ja estaven a punt de llençar-se per les finestres, quan en Ganàpia prorrompé en una fresca riallada.

—Aquest sí que està tarat de la tapadora!—digué en Spetek, en perfecte anglès.

Però callà tot seguit en veure que en Ganàpia se'l mirava severament, i deia:

—Ara ho comprene tot! El terratrèmol és un fet real i evident, però no és un cas fortuït degut a trastorns de la naturalesa, sinó conseqüència del sistema curatiu del metge de l'establiment. Sí, amics meus, Això és degut

a aquell neula de metge, que, fidel a les seves conviccions científiques, ha volgut donar-nos un altre esglai per veure si ens curem i ens torna la raó.

Tots es varen tranquil·litzar altra volta perquè ignoraven, com havem dit, l'existència del volcà a Pakatània.

El senyor Pepet, somrient, féu un gest d'assentiment a les paraules d'en Ganàpia, i exclamà:

—Ja m'ho pensava.

I ja anava a tombar-s'hi, quan es repetí la commoció, i un capitell de pedra picada, de clàssica arquitectura índia, li va fregar arran de nas, que d'un xic més li deixa completament estilitzat.

—Si resulta que és el metge, l'autor d'aquest enrenou, me la pagarà!— exclamà el senyor Pepet, ple d'indignació.

I, llevant-se d'un salt, seguit dels seus amics, s'encaminà cap el despatx del metge director. Però, fillets! Allò semblava la reforma de Barcelona. El despatx era un munt de runes.

—Es vostè que ha preparat tot aquest tripijoc, per fer-nos tornar la raó?—l'interpel·là molt seriosament el senyor Pepet.

El metge anava a contestar, treient-se de la cartera algun document provant la seva innocència, quan una nova sotragada sísmica es produí; i aquesta molt més forta que la primera, segons es va poder observar perquè, a conseqüència de la sotragada, una esquadra de mig quilòmetre d'amplada per un quilòmetre i mig de llargada s'obrí als peus dels nostres estimats i infortunats amics, els quals s'enfonsaren fins a les pregonesses d'aquella esquadra immensa, la profunditat de la qual no podem determinar en aquests moments, perquè a l'hora de tancar aquesta edició, els nostres amics no han arribat encara al fons.

Havem de remarcar, però, la serenitat d'en Ganàpia, qui, tot caient cap per avall, no deixava ni un moment de tirar-se els cabells endarrera, perquè no li tapessin els ulls.

En Xanguet, com que tingué la sort que els peus li pesaven més que el cap, anava caient en posició natural.

En canvi, el senyor Pepet anava donant voltes, com si fes una sèrie de salts mortals.

Ens abstenim d'explicar la forma en què anaven caient els demés, perquè ens falten informacions.

Mentre els nostres infortunats amics anaven caient per aquella profundíssima esquadra, el quadre que oferia la ciutat de Pakatània era imponent.

Arreu, arreu tot eren runes i piles de morts. També hi havia piles elèctriques, però completament inservibles.

La nit ja era closa. La fosca era absoluta, i allí, al fons de tot, destacant-se entre les tenebres, l'enorme massa del volcà, flamejant d'una manera sinistre en mig de la tenebrosa foscor de la negra nit.

Anàvem a tancar aquest capítol, quan hem rebut el següent tranquil·litzador radiograma urgent, que no podem estar-nos de comunicar als nostres lectors:

«De Pakatània. Tramès a dos quarts en punt.—Tot destruït. Cases enrunades. carrers esbotzats, tramvies no van. Valents exploradors Ganàpia, Xanguet, Spetek, Pepet i Tompson, encara no han pres mal perquè van caient. Es tem que en arribar a baix topin, i es creu que el xoc serà fatal. Al Fons».

En el pròxim capítol donarem compte dels ràdios que anirem rebent del nostre actiu corresponçal.

JIM-FIT

La llei del més fort

La Miloca grisada
 en la branca d'un faig estarrufada,
 examinava els vols d'una cuereta
 que anava çà i enllà tota distreta.
 —Serà un bon esmorzar, si es deixa pendre!
 Aquests animalons tenen carn tendre!

I d'un esvolatrec,
 la cuereta va enxarpà amb el bec.
 prompte en va passar taps. Però, menjant,
 la Miloca, gurmàn,
 no va veure que estava al seu darrera
 un Esparver en actitud d'espera.

I un cop ella ben tipa, l'Esparvè,
 a la cruel Miloca feu malbé.
 Va dinar l'Esparver com un rectò...
 Més damunt l'Esparver caigué el Falcó
 que va fé un berenar com mai solia.

Més, ai!, que un Aguiló volant venia
 i urpejant al Falcó, de revolada,
 va lograr, per sopar, carn regalada.

Vol explicar-te això, lector amic,
 quan cert és que el «peix gros es menja el xic»...
 encara que hi han casos isolats
 en que els grossos reventen enfitats.

, CLOVIS FIMERIO

—Em fa por que no li agradi aquest puny. Apenes si podrà passar la mà!
—Al contrari, dona. No veus que ell és tan «del puny estret»?

En un concurs de bestiar

En un poble de Normandia es celebrava un concurs de bestiar. Tots els exemplars de les diverses espècies de ramaderia estaven en els llocs respectius; totes les autoritats locals eren presents. Un públic nombrosíssim esperava l'hora solemnnial de la inauguració. Només mancava el ministre de l'Agricultura, Monsieur Chéron, qui havia promès presidir l'acte.

Tot eren comentaris pel retràs de l'alt personatge. Li haurà escapat el tren? Haurà descarrilat?

Quan la impaciència era més gran, de prompte va sentir-se ressonar la ronca veu d'un klaxon... Arriba un automòbil ple de pols, i d'ell en baixa, sonrient i afable, el ministre, amb la mà efusivament estesa vers l'alcalde.

Aquest, emocionat, cuità a estrènyer-la i, amb veu tremolosa d'emoció, diu a Monsieur Chéron:

—Senyor ministre, siguen benvingut. Han arribat ja totes les bèsties que han de prendre part en el concurs. Només mancava V. E.

JORDI BUSCA

Les cues de pansa

El meu amic Bedell era un d'aquests homes que es guanyen la vida en tot. Tant li era vendre betes se-villanes com cremes d'aquestes que no cremen les sabates, com callicides, com automòbils. El cas, per ell, era guanyar pessetes i d'enginyós ho era com no se'n trobaria un altre. D'ell era aquell invent que va fer tanta forrolla, dels embuts de couro de sabata vella, pels quals s'hi colava vi ranci i es tornava rom.

El mal és que gastava més que no guanyava i no tenia medi d'emetre obligacions del Tresor per a cobrir el dèficit, i la

seva vida, entre creditors amoinosos, que tenien pressa per cobrar, i

dos o tres invents que li varen fer figa, esdevingué difícil del tot.

La «Piperazina» li va costar un disgust. El pobre Bedell havia ideat una pipa de tres usos—pipa, boquilla i escura-dents—i, per a posar-li nom eufònic, se li va ocórrer el de la «Piperazina», sense pensar que era ja un nom registrat i conegut. Total, un procés, un plet, una reclamació de danys i perjudicis i unes quantes grosses de pipes al mar, perquè en Bedell havia tingut la mala pensada de fer gravar el nom en el canó de cada pipa. Tan segur estava de l'èxit.

També li fracassà el «Menthol-xeringa», un aparell compost d'una xeringueta amb menthol i una agulla d'injeccions, que servia per a treure el menjar dels queixals, matar el corc i refrescar la boca. El plà era magnífic, però va fer l'aparell de plom per a vendre'l a bon preu i els dentistes—temoregs de perdre la clientela—li declararen una guerra a mort, dient que el plom era verinós. Total, que amb el «Menthol-xeringa» el varen ben xeringar.

I com que els comprimits de nata, amb els quals es preparava una copa de llet, tampoc varen agradar perquè la nata es tornava rànica de seguida, en Bedell, desesperat, resol-

gué marxar a Nova York.

—Creu-me, Clovis—va dir-me el dia abans de marxar;— aquestes ximpleries que escrius, a Nord-Amèrica te les pagarien a pes

d'or. Jo ja estic eunt de pàtria... Tinc un invent!... No te'n dic, i respecta'm el secret, una paraula, però tornaré milionari. No deixaré de guanyar diners fins que em descompti de tants que en tingui! I, allavors, tornaré a Catalunya com un triomfador, amb un automòbil d'aquells que només poden passar pel passeig de Gràcia de tan grans...

I se'n va anar, i vaig passar molt temps sense saber res de l'amic faceciós i entremaliat, fins que un dia em pervingué un anunci jaquí, que, traduït, deia així:

«Penja't! Tira't de cap a mar! Beu-te deu pastilles de sublimat! Tu en tens la culpa d'aquest ridícol tan espantós que has passat deixant-te a casa el moneder! I del que vas passar ahir oblidant aquell venciment! I el d'abans d'ahir no recordant-te de què t'havies casat i t'esperava la núvia a casa! Si així com et gastes un dolar en fer-te netejar les sabates, que et podries

netejar tu mateix, el gastessis en comprar un pot de sals de cues de pansaespanyola, tindries memòria per donar i per vendre! I què et costa, al capdavant, arribar-te a la QuintaAVINGUDA,

rasca-cels número 3003—que ja veus que és capicua—i demanar un pot de sals que no se't cobrarà—en prova de la bondat de l'article—fins que te'n recordis de pagar-lo? La dependència de la Bedell Panser and C.^o Ltd., t'espera. No ho deixis per a demà, que ja no te'n recordaries».

Això em fou un raig de llum. En Bedell, home d'empresa, havia fet un nou invent, que ja anunciava a la nordamericana, és a dir, d'una manera ben original i suggestiva.

Desitjós de saber quicòm de la sort de l'amic, vaig contar el cas a uns quants companys seus i meus, i entre tots vàrem convenir en enviar a cercar un centenar de pots de sal de cues de pansa, no perquè creguéssim en la virtut del remei, sinó per a fer-li agradable esment de què sabíem d'ell, i de què, sense la sal, el recordàvem.

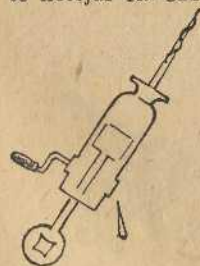
Férem l'encàrrec, enviant l'import, i esperàrem. I quan crèiem rebre els pots etiquetats, amb exuberància de colors, pam-pam! En Bedell que truca a la porta de casa.

Jo em vaig quedar de ciment armat.

—Tu! En Bedell!

—Sí—féu amb amargor;— en Bedell de la casa Bedell Panser and C.^o, de Nova York!

—Ja t'has descomptat i no saps el diner que tens?

—Fuig, home! Ja t'ho diré. Jo tenia un pla excel·lent: convertiria en sal les cues de pansa i oferiria memòria a tothom... Vaig fer anuncis que foren un èxit... Tothom venia a casa a comprar pots, que, com deia l'anunci, no pagarien fins que se'n recordessin... Era un reclam formidable, oi? Milers i milers de clients. Les fàbriques de vidre no donaven l'abast als flascons; jo agotava tota la pansa d'Espanya; un capitalista jaquí m'havia donat la mà... Però...

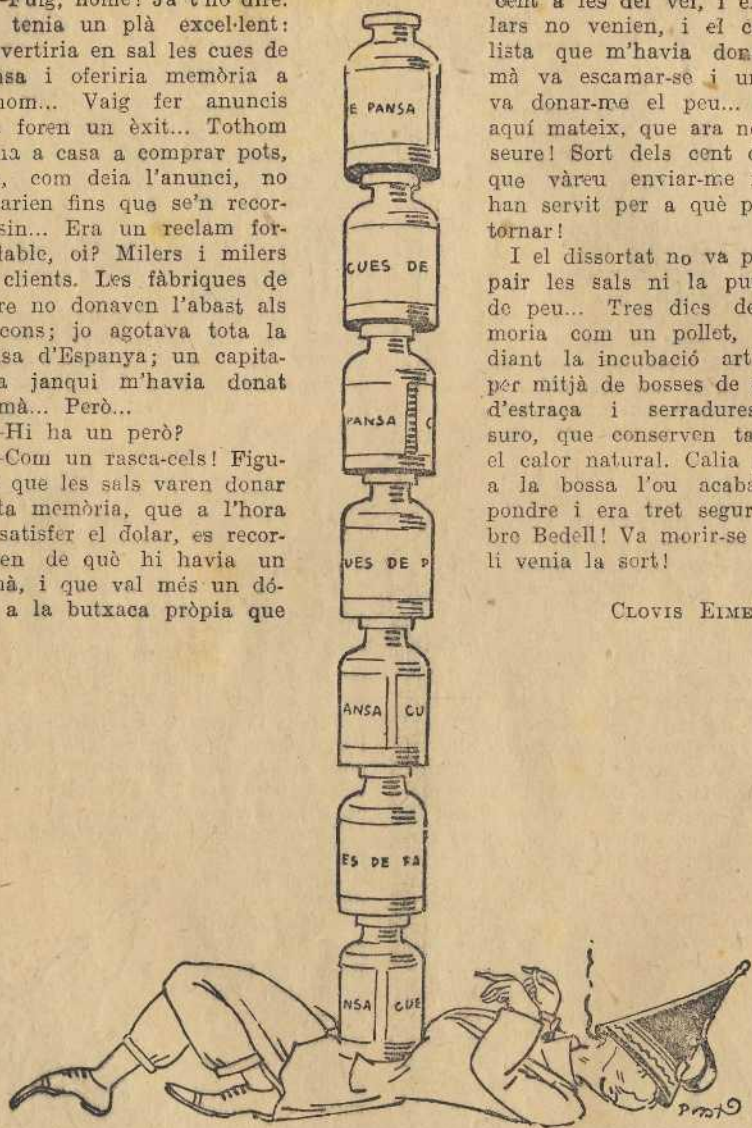
—Hi ha un però?

—Com un rasca-cels! Figura't que les sals varen donar tanta memòria, que a l'hora de satisfer el dòlar, es recordaven de què hi havia un demà, i que val més un dòlar a la butxaca pròpia que

cent a les del veí, i els dòlars no venien, i el capitalista que m'havia donat la mà va escamar-se i un dia va donar-me el peu... aquí, aquí mateix, que ara no puc seure! Sort dels cent dòlars que vàreu enviar-me i que han servit per a què pogués tornar!

I el dissortat no va poder païr les sals ni la puntada de peu... Tres dies després moria com un pollet, estudiant la incubació artificial per mitjà de bosses de paper d'estraça i serradures de suro, que conserven tan bé el calor natural. Calia posar a la bossa l'ou acabat de pondre i era tret segur. Pobre Bedell! Va morir-se quan li venia la sort!

CLOVIS ELMERIC

—Enlloc estic tan tranquil·l com a la mar. Per mi tota la terra deuria ésser mar. Per què?

—Doncs perquè a la mar, així que veus que se t'acosta un que no t'agrada, un d'aquells que volen cobrar factures atressades, per exemple.

.. cataxupl! Abans de què l'altre arribi, ja t'has tos

.. i tornes a sortir per allí on ell menys s'espera i a una prudent distància. Ves si això ho poguéssim fer a la Rambla, per exemple!

Rondalla

A vora un cub
jeien en pau
un gos, bub-bub
i un gat, mau-mau.
Tot d'un plegat
van veure un os;
l'ensuma el gat,
l'agafa el gos.
El gat el vol
sols per jugar;
el gos, tot sol,
se'l vol menjar.
Ja ronca el gos
i bufa el gat,
i deixen l'os
abandonat.
I, mentrestant,
passa un noiet
que, tot jugant,

s'enduu l'osset.
El gat, al gos
ha esgarrapat;
i aquest, furiós,
mossega al gat.
El quisso gruny,
cobert de sang,
i el gat s'esmuny
dessota un banc.
I es fan amics
tan sols llavors
que amb tants faties
han perdut l'os.
I a jeure al cub
tornen en pau
el gos, bub-bub
i el gat, mau-mau.

P. E. P.

Col·loquis interns de infant

MAMÀ maca que ets al cel. Com és que encara no tornes? Ves, avui que és el meu sant i ni menys te'n has recordat. I a fe que... mira: encara porto aquella medalla que em vares regalar l'any passat... L'any passat! jo era molt petita; ai, Senyor! tenia cinc anys. Mai diries quants en tinc ja ara? Oh, sóc molt gran! Ja en tinc sis.

M'ho ha dit l'àvia, aqueix matí, perquè el papà... te raó que no ho deus saber! El papà està malalt d'ençà que tu ets fora, i no em vol dir gairebé res; només me fa petons i es posa a plorar; oi que és estrany? L'àvia i la tieta també ploren. Jo sóc la que estic més alegre; i veus? tu sempre em deies la plorancera.

Però... per què no ens envies a dir res? L'altra vegada que eres fora, a veure la cosineta que estava ma-

lalta, ens enviava lletres, targetes (ai que era maca aquella que em vares enviar amb una nena que juga amb el gatet!...) Ara no ens envies res, mamà lletja, i això que ja fa que ets fora... ai, no ho sé!... Sí; saps quant? Una setmana justa. Mira, ho sé perquè avui som dijous i a la tarda fem festa a col·legi i el dia que tu te'n vares anar també ho era de festa a la tarda. Eh que no saps què va passar? Vaig tenir una por! Heu's aquí que a mig matí m'envien a buscar al col·legi; i jo... contenta! Arriba a casa; tothom plorava. Ai, jo que parada! L'àvia estava tirada al llit; el papà, quan me va veure, em va abraçar d'una manera que fins me va espantar.

No veient-te per allà, vaig preguntar: «Que és fora la mamà?»—«Ai, pobreta, per sempre» — me va dir l'àvia.

Després vaig veure que del quarto teu n'entraven i sortien uns homes que mai havia vist. Oh, i a mi me n'apartaven.

Una estona que no hi havia ningú me n'hi vaig.

Ai, mamà! El teu quarto era tot canviat; hi havia tot de ciris. Encara tinc por! Damunt d'uns draps hi veig una dona tota estirada... Encara tremolo!

No sé per què em va semblar que eres tu que dormies. Jo que arrossego una cadira, m'hi enfilo i guaito...

Es clar que ho és! — vaig pensar.

I volent-te despertar amb un petó em vaig posar de puntetes i te'l vaig fer tot agafant-te les mans. Ai, mamà estimada, quina por! Allavors vaig conèixer que no eres tu. Era un papu que s'havia posat una careta com la teva cara per a enganyar-me. Saps en què ho vaig conèixer? En què tenia les mans i el front fred, freds, com... més que l'aigua amb què em rento quan em llevo. Vaig fer un crit i vaig marxar corrents.

Jo em penso que el papu ho va fer per poguer-se'm menjar.

Avui hi he tornat al teu quarto, i els ciris no hi eren ni els draps tampoc. Oi que és estrany? Jo no

L'una guspira a l'altra.—Per què fuges?
—Perquè aquest foc em crema tant, què em fa sortir de fogó!

sé pas què ha pasat. Ni ho goso preguntar perquè quan ho provo tothom plora.

Veus? Si no te n'haguessis anat no hauria passat tot això. Tornaràs aviat? Tinc una por que torni el papu per menjar-se'm!

Vina, mamà maca, perquè sinó jo ploraré o me n'aniré al cel a buscar-te perquè la mestra que ha vingut avui m'ha dit que hi eres.

MARRUGAT ROCA

Als nostres llegidors

Fem avinent als nostres amics patufistes que en el present número es comença a publicar el segon volum de la preciosa novel·la original d'En Josep M.ª Folch i Torres, amb il·lustracions d'En Prat, que porta per títol

L'INFANT DE LA DILIGENCIA

PAGINES VISCUEDES

Les mores

No veu, no veu?—clamava la pobra dona, portant-se el davantal als ulls.—Els quatre corills i les poques gallines que tenia, o se m'han mort o els he tingut de vendre, per no poder-los mantenir. Una desgràcia, senyor rector, una desgràcia.

A fora la porta jugaven en Tonet i la Noreta. El joc era omplenar d'aigua els junts badats de les pedres que feien un replanet davant de l'entrada.

La Noreta, com que era la més petita, anava a cercar aigua amb un pot en el regueró que corria sense mai parar a l'altra banda del carrer, per la vora dels horts.

En Tonet tenia la missió de rebre el pot i abocar-lo amb seny a la part més alta del replà, des d'on l'aigua es repartia per tots els junts, fent tota mena de giragones, fins que es buidava a la part baixa del replà.

Quan el noi va sentir que la mare plorava, alçà la cara tova plena d'esquitxes de fang i se la mirà, amb una gran tristesa.

I ja no va tenir més ganes de jugar.

Es va asseure al graó, mig de costat, amb les mans plegades aguantant-se els genolls, i els ulls vagarosos, com si miressin els pensaments tristos que li venien.

—Més, més mam, Tonet?—li preguntà la petita, portant-li un altre pot ple d'aigua.

Per no desairar-la, en Tonet prengué el pot i el vessà encara entre els junts de les pedres.

La Noreta picà de mans, com sempre feia en veure córrer l'aigua, i en Tonet li digué:

—Ara prou aigua, Noreta.

Ell reprengué el seu posat, i la petita, veient que ja no hi havia més joc, se li posà al costat, ben acostadeta, decantant el seu caparronet de tant en tant per veure si en Tonet no s'havia empescat encara un altre joc.

A dins, la seva mare anava desgranant el rosari de les seves penes, agraïda a l'atenció amb què el vell rector l'escoltava.

—I encara, tot el que passa, ben resignada ho passaria si no fossin els

petits. Això sí que m'esqueixa el cor, senyor rector, de veure'ls, quan s'acosta l'hora de dinar, donant voltes per la casa esperant el menjar que no els puc donar.

En Tonet experimentà una gran pena en saber que per culpa seva la mare sofria més, i es féu el propòsit de no tornar a rodar per allí el dia que veiés que no hi havia dinar.

La mare, sense ni sospitar que el seu noi l'anava escoltant, continuà:

—L'altre dia mateix, de tanta pena que em feia veure'ls tots dosets amb el coll estirat, tantost mirant els fogons apagats, tantost seguint-me els passos amb la mirada, els vaig enviar al prat del romeu a cercar sajudida, que allí n'hi ha. I no es pensí que l'hagués de menester per res, no, la sajudida, però com que el prat del romeu és lluny, així varen ésser fora bona estona i no vaig tenir el turment de veure-me'ls amb el bec obert. Quan varen tornar, ja era mitja tarda, i vostè no sap el consol que vaig tenir de veure'ls arribar tots dos amb la cara tota empestifada d'haver-se atipat de mores d'esbarzer. Almenys—vaig pensar—han menjat una cosa o altra...

En Tonet, sentint-la, va beneir en el seu interior la bona pensada que havia tingut aturant-se pel camí a collir i menjar mores d'aquelles tan grosses i gemades. Recordava molt bé que les varen trobar molt gustoses, i el tip de picar de mans que es va fer la Noreta, cada vegada que ell baixava del marge amb les dues mans ben plenes de mores.

La pobra dona en tenia els ulls plens de llàgrimes de les coses que anava explicant fins que, a l'últim, callà temerosa d'enutjar massa el senyor rector.

El bon sacerdot, però, no donava pas mostra de cansament. L'escoltava, bondados, decantant el cap a una banda i altra, condolgut de tanta misèria.

A l'últim, quan va veure que la dona callava, l'aconhortà amb les més bones paraules que trobà, i acabà dient:

—Parlaré amb l'amo de can Turó a veure si us pot donar a fer algun jornal. Allà hi ha sempre una cosa o altra per fer.

—Déu el beneirà, senyor rector—li féu la pobra dona.

El vell sacerdot s'alçà i, com aquell qui no fa res, deixà damunt de la taula una moneda de plata.

En Tonet, veient que el senyor rector s'acomiadava, corregué a besar-li la mà, i va fer que la Noreta també li besés.

—Sigueu bons minyons i no feu enfadar la mare—els recomanà el senyor rector.

* * *

A can Turó la mare trobà feina... mentre n'hi va haver. Quan hi havien patates per collir, o mongetes per triar, la pobra dona cobrava el seu jornal i allavors es menjava, i en Tonet i la Noreta feien gran festa, una gran festassa que començava quan veien arribar la mare, cansada, de segur, però amb la cara alegre, i continuava anant al forn a comprar pa, i menjant-se la torna pel camí, i acabava fent un bon sopar amb el gran consol que donava veure que encara sobrava pa per l'endemà matí.

Però quan aqueixa mena de feines començà a escassejar, la pobra dona va fer algunes vegades el camí endebades, fins que l'amo de cal Turó li va dir que no s'atrafegués anant-hi, que quan en tindrien menester ja la farien avisar.

I així va ésser. Algun dia ja la varen avisar, però també en passaven molts que no li enviaven res a dir.

Ella no se n'estranyava massa. Malaltissa com era, no podia fer ni la meitat de feina de les altres jornaleres.

Els primers dies de no treballar els petits no se n'adonaren encara; perquè aquella dona havia trobat la manera d'estalviar unes quantes pesetes dels dies que havia pogut treballar seguitet, i així en Tonet i la Noreta varen poder anar encara uns quants dies al forn a comprar pa i menjar la torna pel camí.

Però, és clar, vingué el dia que els estalvis es varen acabar. L'hora de dinar s'atansava i en els fogons no hi havia foc.

Amb la cara que la pobra mare feia, conegué en Tonet que el bon temps havia acabat, i més que la tristesa que dona tenir gana i no poder menjar, en Tonet sentia la pena de veure la seva mare trista.

Jom sempre feien, sense que els calgués rellotge per saber l'hora, en Tonet i la petita abandonaven els seus jocs i entraven a casa.

En Tonet se n'havia anat de dret vers la seva mare, d'esma com qui diu, perquè li donés els cèntims per anar a comprar pa. Però no arribà pas fins a ella. Aquella cara de dolorosa que feia la pobra dona el deturà a mig camí.

Fou allavors que donà una mirada als fogons, i va veure que no hi havia foc, ni cap olla que fumés al damunt.

—La misèria que torna—pensà.

I, com que ja havia fet algunes passes vers la mare, va seguir com si tal cosa; i, prenent un aire de perfecta naturalitat, va dir-li:

—Escolteu, mare. Voleu que anem al prat del romeu a buscar una senalleta de sajulida?

La pobre dona se'l mirà, sorpresa; però l'infant no feia semblant de parlar perquè sí.

—Voleu que hi anem?—repetí.

I, aprofitant que la mare es portava les mans als ulls, en Tonet prengué la senalla, agafà la Noreta per una mà, i empengueren el camí del prat del romeu.

* * *

En aquella hora, el senyor rector venia de veure un pobre malalt d'una de les últimes cases del terme.

De tornada s'havia assegut dessota una vella alzina per prendre repós i enllestir un quart de breviarí.

Tot d'una, en alçar l'esguard, va veure els dos menuts de la pobre dona, en Tonet i la Noreta, que venien del prat amb la senalleta plena de sajulida.

El senyor rector, recordant el que una vegada li havia explicat la pobre mare, pensà que no devia anar gaire roent la cuina aquell dia a la casa d'aquells pobres infants.

El que ell no podia sospitar era que aquesta vegada fos el mateix noieta el qui havia demanat per anar a distreure la gana.

Per això fou tan grossa la seva sorpresa quan va veure el que vingué després.

Des del lloc on es trobava va veure en Tonet que deixava el seu cabasset d'herbes a terra, i s'enfilava per un marge per abastar un esbarzer...

—Es deu voler atipar de mores—pensà el vell sacerdot, recordant perfectament l'explicació que aquell dia li havia fet la mare.

Però, tot d'una, s'adonà que el menut es quedava palplantat davant d'aquell gros esbarzer, mirant-se'l amb una gran desolació.

Era que en l'esbarzer no s'hi veia ni una mora.

Uns bons moments estigué l'infant mirant i remirant si no n'hi havia alguna d'escaducera, fins que, a l'últim en va veure una de mig pancida, penjada en el lloc més inaccessible de l'esbarzer.

—No s'exposarà pas a malmetre's a esgarrinxades!—pensà el senyor rector, veient que en Tonet es disposava a ficar-se de peus dins d'aquell embull d'espines i serments punxants.

Però, amb la més gran admiració, va veure com el petit s'hi ficava i com, sense mirar que ja les mans li sagnaven, i que una llarga esgarrinxada li assenyalava la galta, allargava el braç i collia la mora.

Seguidament va veure com en Joanet s'atansava a la seva germaneta amb la mora entre els dits, i li passava pel voltant dels llavis, mig aixafada, fins que li quedaren pintades unes bones boqueries.

Després ell va fer el mateix, passant-se els dits bruts de suc de mora pel voltant de la boca.

El senyor rector, endevinant el que significaven totes aquelles facècies, sentí en el cor un sotrac, i en la gorja l'amargor de les llàgrimes.

Mai, amb tants anys que exercia el seu sagrat ministeri, no s'havia trobat amb un cas tan sublim d'amor filial.

Tancà el breviari i, aprofitant que els germanets estaven encara enfeinats amb la mora, i que la senalleta d'herba havia queiat a l'altre costat d'esbarzer, el bon sacerdot s'hi atansà cautelosament, i deixà caure dins del cabasset, entre la sajulida, la moneda de plata més grossa que hi havia dins del seu vell portamonedes...

JOSEP M.ª FOLCH I TORRES

Rentar i passar bugada

La gent d'avui fem tota una munió de coses de la manera més senzilla i natural, sense donar-les-hi cap mena d'importància, però que la Humanitat ha necessitat segles i més segles de civilització i estudi per a trobar-les: a veure, com s'ho arreglarien avui les dones per a rentar-se la cara, si no tinguessin sabó i, en canvi, la invenció d'aquest producte és ben recent, i l'humanitat sempre s'ha rentat el cos i la cara, abans de trobar-se el que inventés que, barrejant en una determinada proporció oli i sosa, en surt el sabó avui tan estès per tot arreu del món.

Antigament s'usaven diferents ingredients per a rentar la roba i per a rentar-se la mateixa persona, éssent molt comú entre els grecs i estès més tard a Roma i als seus dominis, l'ús d'un vegetal nomenat bòrit, el qual té unes propietats savoneres. Per a rentar-se el cos, s'agafava un grapat d'aquesta herba, es mullava ben bé i amb ella es fregava ben fort la part del cos que desitjava rentar-se. Per a rentar la roba, feien un clot a terra de forma circular, i el revestien de qualche morter o ingredient fort perquè no s'empapés l'aigua; dintre hi posaven una quantitat proporcionada de l'esmentada herba, hi tiraven la roba que volien rentar, acabant-la d'omplir d'aigua, i aleshores s'hi ficaven de peus per a picar i remenar l'aigua i la roba, com avui es fa amb el pi-

cador. Un semblant procediment usen encara avui algunes comunitats religioses per a rentar la seva roba. En lloc de l'herba bòrit, també s'empleaven algunes terres de propietats saboneres, com encara s'usa avui la nomenada terra d'escudelles, que així com ara sols s'emplea per a rentar vidres i terrisses, era també empleada junt amb altres per a netejar la roba.

El sabó apareix cap a darrers de l'Edat mitjana, sense que es pugui ben determinar el seu origen, hi ha qui diu que l'inventió fou feta en la ciutat italiana de Savona, i que a n'aquest fet deu el seu nom. Altres diuen que el seu nom esdevé del llatí que se'l nomena «sapo».

El lleixiu i la bugada són de molt més moderna invenció, el seu origen també és un xic confós, encara que sembla que s'atribueix a França. Es té notícia de que a Irlanda, ja molt antigament passaven una mena de bugada, usant un lleixiu fet amb cendra i orins, amb el qual blanquejaven la roba; aquest procediment està encara en ús en alguns indrets de la novella república. El nom de bugada en català, sembla que esdevé del cubell on s'hi fica la roba per a passar-la, el qual té un forat, al que en llatí se'n diu «bugat», el nom de bugada, doncs, vol dir que el líquid i amb ell les brutícies i impureses que es volen purgar de la roba al passar-la per la bugada, se'n van pel forat del cubell o «bugat».

JOAN AMADES

Pel·lícula de la setmana

Ni els milions d'En Rockteller,
ni la fama d'En Lesseps,
ni la glòria de Beethoven,
ni el talent d'En Bossuet,
ni el poder d'un Alexandre,
ni el geni d'un Verdaguer,

ni la ciència d'un Marconi,
ni la lira d'un Homer,
em tempten, ni em fan l'enveja,
que em fa un trist bacallà sec
quan el veig que es passa el dia
en remull dins del gibrell.

NYIO

TECLA SALLES VUGTDAN

Combinar degudament aquestes
lletres de manera que donguin el
nom d'una històrica vila catalana de
la província de Barcelona.

MERCE CASTAÑE

TERÇ DE SIL·LABES

Combinar aquests punt per lletres

Solucions a l'insertat en el número anterior

Al rombo: t, tia, tiana, ana, a.

Al logogrif numèric: Llobregat.

de manera que horitzontalment i ver-
tical es llegeixi en la primera rat-
lla, un vegetal; la segona, en tots
els col·legis n'hi ha, i tercera, reci-
pient per a líquid.

LOGOGRIF NUMERIC

- 1234567 Nom de dona
714542 Nom de dona.
62345 Fruita.
5573 Aliment.
643 Part de la mà.
52 Nota musical.
6 Vocal.

M. VILA GIBERT

A la tarja: Santa Coloma de Far-
nès.

—Entesos, Xelin. Et posaran a sobre una pell de tigre i, a l'apretar-te la cua amb el peu, tu t'hi abraones.

—Tots coneixen la seva obligació, mes aquest és més impulsiu i li farà molt bé pel cas. Val sols cent cinquanta pessetes.

—Es a dir que vostè vol cobrar de totes maneres?

—Ja li he dit que estic cansat de tan esperar.

—(Veiam, apretem la cua)..

—Què fa aquesta bèstia! Això és un tigre de veres... i sembla se'm vol menjar!

—Valga'm Déu, i com s'espantal. Aquest gos em servirà.